

Handläggare: Anna Lindskog
Telefon: 08-508 25 156

Till
Socialtjänstnämnden

Sysselsättnings-/arbetsträningsverksamhet för döva med socialpsykiatriska funktionshinder

Förslag till beslut

1. Socialtjänstnämnden beslutar att föreslå kommunstyrelsen (KS) att upphandling av sysselsättnings-/arbetsträningsverksamhet för döva med psykisk funktionsnedsättning genomförs under år 2008 och att denna upphandling ska administreras av socialtjänstförvaltningen.
2. Paragrafen justeras omedelbart.

Dag Helin

Fredrik Jurdell

Sammanfattning

Enligt socialtjänstnämndens beslut (SotN 2007-02-15, § 12, Dnr 105-0010/2007) fick socialtjänstförvaltningen i uppdrag att i samråd med stadsdelsförvaltningarna utarbeta förslag till utveckling av verksamheter för målgruppen döva med psykisk funktionsnedsättning utifrån tidigare gjord kartläggning.

I Stockholms stad finns i nuläget 13 döva psykiskt funktionsnedsatta brukare med insatser från socialpsykiatrin. Endast tre av de beviljade insatserna ges med hjälp av teckenspråkskunnig personal. Tidigare har ytterligare 12 personer tillhörande målgruppen haft insatser från Stockholms stads socialpsykiatri men främst brist på anpassade stödinsatser har lett till att insatserna, trots behov, avbrutits i förtid. Efter nedläggningen av Brittagruppen i Skärholmen hösten -07 finns det inga anpassade verksamheter för döva personer med psykiska funktionsnedsättningar i Stockholms stad.

Enligt handläggare inom Stockholms stads socialpsykiatri, specialinriktad personal inom landstinget samt intresseföreningar är kunskapen om målgruppen och dess specifika behov bristfällig inom Stockholms stad. Det råder också en akut brist på sysselsättnings- och arbetsträningsverksamheter för målgruppen där stödet ges med hjälp av teckenspråkskunnig personal.

Socialtjänstförvaltningen anser att det är viktigt att snarast öka kunskapen om den aktuella målgruppen inom stadens socialpsykiatri samt att sysselsättning med hjälp av teckenspråkskunnig personal måste kunna erbjudas. Det är inte möjligt för varje stadsdelsförvaltning att ordna utbildning av personal samt skapa sysselsättningsverksamheter och därför föreslås att en centraliserad upphandling av sysselsättningsverksamhet för målgruppen genomförs.

Ärendets beredning

Tjänsteutlåtandet har utarbetats vid socialtjänstförvaltningens stab för utredning och projekt i samarbete med kansliavdelningen. Socialtjänstnämndens handikappråd har behandlat ärendet den 11 februari 2008.

Bakgrund

En kartläggning av behov inom socialpsykiatri för döva i Stockholms län gjordes 2006 genom ett Milton-projekt. Kartläggningen visade att det fanns ca 75 döva personer som var i behov av socialpsykiatriska insatser inom länet. De då aktuella insatserna var daglig sysselsättning, boendestöd, kontaktperson, ledsagare och god man. Vidare såg man behov av biståndsbedömning med hjälp av teckenspråkskunniga handläggare. I kartläggningen förordades centralisering och särlösningar för målgruppen då det ansågs orealistiskt att varje stadsdel skulle ha möjlighet att erbjuda insatser anpassade för döva med psykiska funktionsnedsättningar. Stockholms stad har tidigare haft en träfflokal/sysselsättningsverksamhet för målgruppen i Skärholmen (Brittagruppen). Personalen där var mer eller mindre flytande i teckenspråk och samtliga deltagare var döva med psykiska funktionsnedsättningar. I augusti -07 lades Brittagruppen ner på grund av problem med integrering av nya brukare i den gamla verksamheten. Stockholms stad har sedan dess ingen anpassad insats att erbjuda målgruppen.

Uppföljning

Under hösten 2007 har en uppföljning av kartläggningen gjorts inom Stockholms stad enligt socialtjänstnämndens ovan nämnda beslut (SotN 2007-0215, § 12, Dnr 105-0010/2007). I samband med uppföljningen har handläggare inom socialpsykiatri i samtliga stadsdelsförvaltningar i Stockholms stad svarat på frågor kring antalet döva brukare med psykiska funktionsnedsättningar. I uppföljningen kartlades även vilka insatser som var aktuella samt hur kunskapen var hos personalen i förvaltningarna kring behov av- och tillgång till socialpsykiatriska insatser för målgruppen, se bilaga 1.

Enligt uppföljningen fanns det 13 döva psykiskt funktionsnedsatta personer aktuella inom stadsdelsförvaltningarna i Stockholms stad. Beviljade insatser var boendestöd, boende, sysselsättning, kontaktperson, ledsagning och färdtjänst, se bilaga 2. Endast tre av dessa brukare fick sin stödinsats av teckenspråkskunnig personal. Vanligast var att insatsen gavs av hörande personal och att kommunikation skedde med hjälp av papper och penna, sms eller E-post. I uppföljningen framkom det att 12 döva psykiskt funktionsnedsatta brukare hade varit aktuella tidigare men avbrutit sina insatser. Det kan bland annat bero på att de fyllt 65 år och övergått till äldreomsorgen, flyttat eller självmant valt att avbryta stödet. Den vanligaste anledningen till att många valt att avbryta insatsen var enligt handläggarna dock att brukarna fått stödet av hörande, icke teckenspråkskunnig personal och att det lett till missförstånd som gjort att insatsen avslutats i förtid. Se bilaga 3 för sammanställning över tidigare antal aktuella brukare och insatser.

Handläggarna uppgav att det inte varit något problem vid handläggningen av ärenden då man alltid har använt sig av teckentolk i samband med möten och utredning. Däremot uppgav handläggarna i 10 stadsdelsförvaltningar att de saknade information om målgruppen, vilka insatser som kunde vara aktuella samt vilka andra aktörer som fanns tillgängliga. Flera handläggare påpekade att det efter Brittagruppens nedläggning är mycket svårt att hitta någon sysselsättning/arbetsträning för målgruppen.

I samband med uppföljningen genomfördes även intervjuer med andra aktörer. De som intervjuades var personal från Psykiatriska mottagningen i Älvsjö, Stockholms läns Utrednings och Rehabiliteringscenter för döva (SURD), Dövteamet, Stockholms dövas förening (SDF), Odigos, Rondellen, och Brittagruppen.

Vid intervjuerna togs två områden främst upp:

- Brist på kunskap om målgruppen och dess behov.
- Brist på anpassade stödinsatser från socialpsykiatrin.

Landstinget, som har flera enheter med specialinriktning för målgruppen, anser att de, på grund av ovanstående brister, får ta ett större ansvar för sociala insatser än vad som egentligen ingår i deras uppdrag. Personalen från landstinget bekräftade handläggarnas uppfattning om att det ofta uppstår missuppfattningar i samarbetet med målgruppen. De kognitiva förmågorna som är nedsatta i samband med en psykisk funktionsnedsättning förvärras av att även vara döv. För att försäkra sig om att klienten verkligen förstått vad man just kommit överens om krävs att överenskommelsen upprepas även av personen själv. Möjligheten att inte kunna kommunicera ordentligt och de missförstånd som det kan ge upphov till ansåg de flesta vara orsaken till att insatser från kommunen ofta avbrutits i förtid.

Förvaltningens förslag

Uppföljningen av kartläggningen visade att det inom Stockholms stad fanns 13 aktuella döva psykiskt funktionsnedsatta brukare. Behovet av biståndsbedömning med hjälp av teckenspråkskunniga handläggare bedömdes som litet. Arbetsträning/sysselsättning för målgruppen var däremot den insats som flest klienter avbrutit i förtid och där

handläggarna hade störst problem med att hitta lämpliga platser. I budgeten 2008 för Stockholms stad anges daglig sysselsättning som en av hörnstenarna för att förbättra livssituationen för psykiskt funktionsnedsatta och samtidigt betonas att sysselsättning, studier och arbete ska förbättras. Tidigare försök med att integrera döva psykiskt funktionsnedsatta brukare i sysselsättning/arbetsträning med enbart hörande kollegor och personal har inte fallit väl ut. Socialtjänsten har i uppdrag att tillgodose behov hos de medborgare som har svårigheter med att klara ett självständigt liv. En samordning i staden behövs för att lösa frågan. I samband med uppföljningen har både privata företag och kommunala sysselsättningsverksamheter visat intresse för att hitta en lösning på sysselsättningsfrågan för målgruppen. Förvaltningen föreslår mot bakgrund av ovanstående att en central upphandling av sysselsättningsverksamhet för döva psykiskt funktionshindrade genomförs.

Vidare framkom att kunskapen om behov av- och tillgång till sociala insatser för döva psykiskt funktionsnedsatta personer är bristfällig hos personalen inom Stockholms stad. Därför planerar socialtjänstförvaltningen att utföra en utbildning riktad till handläggare och chefer inom Stockholms stads socialpsykiatri under våren 2008. Till utbildningen kommer ett informationsmaterial tas fram så att kunskaperna hålls levande inom respektive stadsdelsförvaltning.

Bilagor

Bilaga 1

Frågor till handläggarna inom Stockholms stads socialpsykiatri

1. Har du någon döv brukare i nuläget?
2. Har du tidigare haft någon döv brukare?
3. Vilka insatser är aktuella från socialpsykiatrin i nuläget?
4. Vilka insatser har tidigare varit aktuella från socialpsykiatrin?
5. Har insatser getts med hjälp av teckenspråkskunnig personal?
6. Har du saknat någon insats för målgruppen?
7. Har du saknat information om målgruppen (vet du vart du ska vända dig för att få information om målgruppen och kommunens/landstingets insatser)?

Bilaga 2

Antal aktuella klienter och insatser per stadsdelsförvaltning

Samma klient kan ha flera insatser.

Stadsdelar	Aktuell klient	Boendestöd	Boende	Sysselsättning	Kontaktperson	Ledsagning	Färdtjänst
Bromma	0						
Enheten för hemlösa	0						
Enskede-Årsta-Vantör	1				1		
Farsta	1				1	1	
Hässelby-Vällingby	1			1			
Kungsholmen	1						1
Hägersten-Liljeholmen	1			1			
Norrmalm	0						
Rinkeby-Kista	1		1				
Skarpnäck	0						
Skärholmen	4		2	2*	2	2	
Spånga-Tensta	0						
Södermalm	1	1					
Älvsjö	2	1		1	1		
Östermalm	0						
Totalt	13	2	3	5*	5	3	1

*När det gäller sysselsättning så räknas 2 personer med från Skärholmen. De går på Mogårds folkhögskola och har inte något pågående insatsbeslut men lösningen för dem på Mogård är tillfällig i brist på annan sysselsättning att erbjuda.

Bilaga 3

Antal tidigare aktuella klienter samt insatser per stadsdelsförvaltning

Samma klient kan ha haft flera insatser.

Stadsdelar	Tidigare aktuell klient	Boendestöd	Boende	Sysselsättning	Kp	Ledsagning	Färdtjänst
Bromma	2			2			
Enheten för hemlösa	0						
Enskede-Årsta-Vantör	1			1			
Farsta	0						
Hässelby-Vällingby	1			1			
Kungsholmen	0						
Hägersten-Liljeholmen	2			2			
Norrmalm	0						
Rinkeby-Kista	2*			1			
Skarpnäck	1			1			
Skärholmen	0						
Spånga-Tensta	1				1		
Södermalm	1				1		
Älvsjö	0						
Östermalm	1						1
Totalt	12*	0	0	8	2	0	1

*En av Rinkebys tidigare aktuella klienter utreddes och man kom fram till att hon behövde insatser som kunde ges via dövteamet, hon avslutades därmed från stadsdelsförvaltningen och finns heller inte med i statistiken över vilken insats som varit aktuell tidigare.